

SEMMELWEIS ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM

ÉR- ÉS SZÍVSEBÉSZETI KLINIKA

Igazgató: dr. Nemes Attila egyetemi tanár

Telefon: 155-3611 Fax: 155-3885

1122 Budapest XII., Városmajor u. 68.

Postacím: Budapest, Pf. 8.

1525

Budapest, 1997. április 2.

Vasbányai Ferenc szerkesztő urnak

József Attila Gimnázium

B u d a p e s t

Villányi ut 27.

1 1 1 4

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Az 1997. január 31-én kelt leveledet megkaptam. Örömmel és nagy szeretettel teszek eleget megtisztelő kérésednek.

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Ér- és Szívsebészeti Klinikájának igazgatója vagyok. 1953-1957 között voltam a gimnázium "C" osztályos hallgatója. Rövid kis írásomat mellékelem. Engedd meg, hogy elmondjam, ez a sebészeti klinika kicsit a József Attila Gimnázium gyermeke. Én éppen 40 éve érettségiztem, alig 1 évvel az 56'-os forradalom után, de különböző időszakokban még a következők is:

Dr. Entz László egyetemi adjunktus,

Dr. Szabolcs Zoltán egyetemi adjunktus és feleségeik,

Dr. Járányi Zsuzsanna egyetemi adjunktus.

De folytathatnám a sort, a SOTE rektora, Dr. Romics László professzor is gimnáziumunk hallgatója volt, csakugy, mint a dékánhelyettes Dr. Kopper László professzor.

A Népjóléti Minisztérium első helyettes államtitkára Dr. Bajtai András padtársam volt a IV. C.-ben. Változott a politikai kurzus és 1994-től székét egy másik diáktársam, Dr. Lépes Péter helyettes államtitkár foglalta el.

Tempora mutantur! De a közös gimnáziumi eredet marad, annak minden konzekvenciájával.

A minap nemzetközi tudományos ülés zajlott a klinikán. A referens Dr. Richter professzor volt Münchenből. Mondanom sem kell, hogy az 1954-ben érettségizett, külföldön élő, jónevű kolléga is a József Attila Gimnázium tanulója volt.

~~Ha nem ragadok le az egészségügy általam is művelt területén,~~
Osztályunk jónéhány tagja igen hasznos tagja - más területen - társadalmunknak.

Sokan a zenei életben, mások műszaki pályán, megint mások a bölcsész felsőoktatásban állták meg helyüket.

Mi tehát a közös? Nagyon laikus íróként rövid kis emlékezésemben erről kívánok szólni!

Ha úgy vélték megüti a mércét, kérlek használjátok haszonnal.

Baráti üdvözlettel:

Dr. Nemes Attila

egyetemi tanár

a József Attila Gimnázium volt

IV. C. osztályos tanulója

"Volt emberek
Ha nincsenek is, vannak Csodák
Nem téve semmit, nem akarva semmit
Hatnak tovább"
(Kosztolányi Dezső: Halottak)

HÁROM MONDAT, AMI MEGMARADT

Fáradt őszi idő volt. Bágyadtan sütött a nap. Esténként csipős köd lepte meg a leveleiket hullató fákat.

1956. október 23-át írtunk. Ki gondolta volna, hogy négy hónapnál is hosszabb idő telik el, hogy újra padba ülünk? Ki gondolta volna, hogy soha többet nem leszünk így együtt? Magyar óra volt.

Nem a tananyagot tárgyaltuk. Mintha megváltozott volna a világ. A katedrán csendesen, fejét jellegzetesen támasztva - gerincbetegségéből kifolyólag - kissé féloldalasan ülő tanár bölcs nyugalommal hallgatta a diákokat. Minket! Egymás szavába vágva ki-ki előadta értesüléseit.

... Petőfi Kör ... 12 pont ... 14 pont ... gyűlés ... mi is...
Nyílt az ajtó!

A DISZ titkár lépett be. Engedélyt sem kérve hirdette:

-A Műszaki Egyetem hallgatói csendes tüntetést rendeznek -
mondta és hozzátette hol és mikor.

Távozás után a viszonylagos rend is felborult. Mindenki kiabálta a magáét. Csengetés előtt végetért ez a korszakát tekintve legutolsó óra.

- Megyünk rendőrt verni! - mondta valaki.

Az esendő, idős tanár megszólalt. Csend lett. Halk szavára minden elnémult.

- Menjetek csak, de könyörgöm, nehogy diákverés legyen a vége!
Mert jegyezzétek meg, nem mindig az győz, akinek igaza van!

Havas, rideg, fázós idő volt. Talán egy kicsit nedves is volt a harisnyám. Az ablakon át kibámulva a templom máskor sárga fala most szürkének tűnt. Nem mutatkozott a Villányi uton semmi érdekes, ami az időt "mulatta volna". Ez sokkal korábban történt. Magyar óra volt. Heti hét orosz órával szemben a három egyike. Nem vidámitott új találmányunk sem, amit a szünetekben "alkalmaztunk". Miért e név: kotkázásnak hívtuk. Vassal patkolt, nehéz bakancsa volt jónéhányunknak így téli időben. Ketten hónalja alá nyultak társuknak és az megmerevítette magát. Végigszaladtak vele a folyosón felmelegítve az említett cipővasat.

Majd a sikeres előkészítés után ezt gyanutlan - lehetőleg kisebb - diák lábához érintettük a térdnadrág és a harisnya között. Fájdalmas kis sebet okozott. Éretlen, rosszízű diáktréfa. Álmos mindennapiságban az sem vidított, hogy a hosszú ideje üres, keretként lengő ajtón a beüvegezés után azonnal átugrott egy barátom, a szokás hatalmának hódolva.

Mondom magyar óra volt. Balassi Bálint verseit elemeztük. Tanárunk úgy vélte, a költő munkássága után hiány mutatkozik a tankönyvben. Részletesen lediktálta a magyar reformáció irodalmát. Szólt a bibliáról, a biblia-fordításokról és Erdély szerepéről. Legalább öt oldalt teleírtunk.

- Holnapra tanuljátok meg - így jeles tanárunk.

- Meg a Balassi verset kívülről, meg az elemzést - suttogtam padtársamnak, de nem elég halkán. Meghallotta!

Csendesen szólt a verdict:

- Nocsak, tanuljátok meg! Te pedig fiacskám a jövő órán jelentkezel felelni az egész anyagból!

Mást se tanultam ezen a délutánon. Tudtam, hogy felelni fogok. Kissé szorongtam, mert a DISZ titkár szigorúan meghagyta, hogy

a "Molnija" (Villám) című faliújságra cikket írjak valami butaságról. Másnap feleltem.

- Jól van - nyugtázta csendesen tanárunk szűkszavúan. Majd némi csend után, talán engesztelően szokatlan keménységéért megjegyezte:

- A magyar irodalom és történelem Arany János és kortársai után már csak vergődő utkeresés és cseppet sem nemzeti. Igazi értékeinket, multunkat ismernünk szükséges, mert nem lesz jövőnk.

x

Jóval később történt. Ragyogó júniusi nap volt. Túl az érettségi izgalmán mindennapjainkat már az egyetem gondjai kötötték le. Öt éves érettségi találkozónkat ünnepeltük. Mint ilyenkor szokás, röpködtek a poénok, gyűltek a tréfásabbnál tréfásabb történetek.

Bizony megfogyatkozott az osztály és az évfolyam. Volt aki el-esett 1956-ban, sokan más hazát választottak. Mint futó árnyék, ezek a gondolatok időnként átszaladtak a vidám társaságon. Betegségtől is meggyötört magyar tanárunk a rá jellemző szelíd csendességgel hallgatott bennünket.

- 22-en maradtunk, de 5 kivételével mindenki egyetemre jár ...

7 orvos lett közülünk ... 10-en már diplomát szereztek ...

Egymás szavába vágva kezdődtek így a mondatok: emlékszel, amikor...

- Emlékszel, amikor 57' tavaszán bejött a volt DISZ titkár és a megszokott lendülettel hirdette - ezúttal engedélyt kérve az óraadó tanártól -, hogy hittanórára lehet jelentkezni nála.

- Emlékszel, amikor széttéptük az orosz olvasókönyvet?

- Emlékszel, amikor kézilabda csapatunk nyert?

- Emlékszel, amikor pénzt adtunk össze árván maradt diáktársunknak, hogy leérettségizhessen?

- Emlékszel, amikor a felállványozott épület létráin idegenek másztak be az osztályba és összeszedték a társosztály dolgozatait?

- Emlékszel, amikor felgyújtották a szellőzőaknát?

Összetegeződtünk osztályfőnökünkkel és elmondtuk neki, hogy nemes egyszerűséggel Kopasznak hívtuk. Hátbavágtuk barátunkat, mindenki Ottó bácsiját. Magyar tanárunkkal ezt még akkor sem mertük megtenni. Milyen kevés is öt esztendő! Mégis mennyire megszépíti a multat.

Már alig esett szót ballagásunk ügyetlen hagyományápolásáról. Az utolsó tanítási napon a Móricz Zsigmond körtérről temetési menettel érkeztünk a gimnáziumba. Annak rendje és módja szerint gyászindulót játszó fuvósokkal, koporsóval, rajta a felirattal: 4.C. élt négy évet. 1957. májusában feledtük, vagy csak feledni akartuk, hogy gimnáziumunknak volt hősi halottja. Talán más osztályok vidámabb ötletei elhalványították ezt a balfogást. Vagy mégse? Talán csak a koporsó felirata volt hibás?

A bankett hangulata azonban egyre emelkedett. Fiatalos hévvel vázolták az ifjú titánok, hogyan tovább? Bizony a györtelmes útkeresésben alkalmazkodó lett e nemzedék. Hangadó volt a 7 szigorló orvos. Elhangzottak elképzelések a sikerről, a lehetőségekről és sajnos a pénzről is. Itt szólalt meg betegségek-től gyötört magyar tanárunk, történetünk főszereplője:

- Vigyázzatok fiacskáim, nehogy ti is az emberiség szenvedésének kufáraivá váljatok! Ne legyetek vámszedők!

Azóta évtizedek teltek el. Az időjárás mutatta minden lehetséges arculatát. A politika is változtatta Janus arcát. Sokan az egyik, mások a másik oldalra kerültek. Mégis kell, hogy legyen valami maradandó közös.

Az a három mondat...

Az erőszaknak nincsen igaza, a nemzeti hagyományokat ápolni kell, a kufár szellem nem lehet vezérlő elv.

Az a három mondat bennem megmaradt. Ígérem, hogy nem temetem el őket.

Az a három mondat ma is érvényes.

x

Múlik az idő. Szeretett tanáraink halottak. Múltunkat visszük magunkkal, terheivel, csalódásaival, sikereivel együtt. Egy feladata maradt a krónikásnak, leírni ennek az esendő, beteg, halkszavú, okos tanárnak a nevét: Janson Vilmos.

Nemes Attila